

## **Zamonaviy axborot kommunikatsiya texnologiyalari va axborotlashgan jamiyat.**

*(E. D. Rahmonov, F. Sh. Shirinov Qo'qonDPI*

*M. M. Jo'rayev, magistrant Qo'qonDPI)*

Jamiyatning axborotlashuvi ijtimoiy axborot muhitining ma'lum maqsadlar asosida o'zgarish jarayonidir. Jamiyatning axborotlashuvining asosiy maqsadi axborotlarni to'plash, saqlash, qayta ishlash va foydalanishda kompyuterlash tizimidan foydalanib mavjud axborot resurslaridan samarali foydalanishdir.

Axborot resurslari aholining intellektual faoliyatining natijalari to'plamidir. Axborot atrof-muhit ob'ektlari va hodisalari, ularning o'lchamlari, xususiyatlari va holatlari, insonlar o'rtasidagi ma'lumotlar ayriboshlash, odamlar va qurilmalar o'rtasida signallar ayriboshlashni ifoda etadigan umumiy tushunchadir. Axborotlashgan muhit – bu axborotlashishning texnik vositalarining, tashkiliy, iqtisodiy, yuridik mexanizmlarning to'plamidir.

Aloqa va telekommunikatsiya tizimlarining tez rivojlanish ularning jamiyatni axborotlashtirish va industrial jamiyatdan axborotli jamiyatga o'tishdagi tutgan o'rinlari bilan belgilanadi.

Ammo jamiyatning axborotlashuvi faqat axborotlashuvning texnik va texnologik tomonlariga bog'liq bo'lmasdan ularni amalda samarali qo'llashga ham bog'liqdir. Bu esa ko'phollarda jamiyatdagi mavjud iqtisodiy munosabatlarga, jamiyat va uning a'zolarining axborot texnologiyasini qabul qilish darajasiga, moliyaviy ahvolga, moddiy-texnik bazalarning imkoniyatlariga, ishlab chiqarish texnologiyalarining ahvoliga bog'liq bo'ladi. Shuning uchun biron-bir aniq ob'ektlarni axborotlashda yuqoridagi omillarni talablarga moslashtirish jarayoni amalga oshiriladi.

Keyingi paytlarda axborot inqilobi yangi soha – yangi bilimlarni ishlab chiqish uchun texnologiyalar, uslublar, texnik vositalarni ishlab chiqarish bilan bog'liq axborot sanoatini yaratishni ilgari surmoqda. Axborot texnologiyalari, ayniqsa telekommunikatsiyalarning barcha turlari axborot sanoatining eng muhim

tarkibiy qismlaridir. Zamonaviy axborot texnologiyasi kompyuter texnikasi va aloqa vositalari sohasidagi yutuqlarga tayanadi.

Axborot texnologiyasi ob'ekt, jarayon yoki hodisaning holati haqida yangi sifatli axborot olish uchun ma'lumotlar yig'ish, qayta ishlash va uzatish vosita va uslublari jamlanmasidan foydalanadigan jarayondir.

Sanoat ishlab chiqarish, ijtimoiy-iqtisodiy va siyosiy hayotning murakkablashuvi, inson faoliyatining barcha sohalaridagi jarayonlar dinamikasining o'zgarishi, bir tomondan, bilimlarga ehtiyoj o'sishi, ikkinchi, tomondan mazkur ehtiyojlarni qondirishning yangi vosita va usullarini yaratishga olib keldi.

Aloqa va telekommunikatsiya, axborot texnologiyalarining gurkirab rivojlanishi turli xil axborotdan foydalanishga qaratilgan va axborot jamiyati nomini olgan jamiyatning rivojlanishiga turtki bo'ldi.

Axborot jamiyati haqida olimlar turlicha fikrdalar. Yapon olimlarining hisoblashicha, axborot jamiyatida kompyuterlashtirish jarayoni odamlarga ishonchli axborot manbaidan foydalanish, ishlab chiqarish va ijtimoiy sohalarda axborotni qayta ishlashni ta'minlashga imkon beradi. Jamiyatni rivojlantirishda xarakatlantiruvchi kuch moddiy mahsulot emas, balki axborot ishlab chiqarish bo'lmog'i lozim. Moddiy mahsulot esa axborot jihatidan ancha serchiqim bo'ladiki, bu uning qiymatida innovatsiya, dizayon va marketingning ulushi oshishini anglatdi. Axborot jamiyatida nafaqat ishlab chiqarish, balki butun hayot tarzi, qadriyatlar tizimi ham o'zgaradi. Barcha harakatlar tovarlarni ishlab chiqarish va iste'mol etishga yo'naltirilgan sanoat jamiyatiga nisbatan axborot jamiyatida yangi intellekt, bilimlar ishlab chiqariladi va iste'mol etiladiki, bu hol oddiy mehnat ulushining oshishiga olib keladi. Insondan ijodiyotga qobiliyat talab etiladi, bilimlarga ehtiyoj oshadi.

Axborot jamiyatining moddiy va texnologik negizini kompyuter texnikasi va kompyuter tarmoqlari, axborot texnologiyalari, telekommunikatsiya aloqalari asosidagi turli xil tizimlar tashkil etadi. Axborot jamiyati – ko'pchilik

ishlovchilarning axborot, ayniqsa, uning oliy shakli bo'lishi bilimlarini ishlab chiqarish, saqlash, qayta ishlash va amalga oshirish bilan band bo'lgan jamiyatdir.